

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ

**ТЕОРІЯ, МЕТОДОЛОГІЯ І ПРАКТИКА ОБЛІКУ, ОПОДАТКУВАННЯ Й
АНАЛІЗУ ВИРОБНИЧО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ
АГРОБІЗНЕСУ ТА СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ: НОВІ РЕАЛІЇ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

Херсон – 2020

УДК 336.221:338.43

О-16

*Рекомендовано до друку Вченою радою ДВНЗ
«Херсонський державний аграрний університет»
(протокол №8 від 28 травня 2020 р.)*

Рецензенти:

**Крюкова Ірина
Олександрівна**

- доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування, Одеський державний аграрний університет

**Маренич Тетяна
Григорівна**

- доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку та аудиту Харківського національного технічного університету сільського господарства ім. П. Василенка

**Плаксієнко
Валерій Якович**

- доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку Полтавської державної аграрної академії

О-16 Теорія, методологія і практика обліку, оподаткування й аналізу виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу та сільських територій: нові реалії та перспективи в умовах інтеграційних процесів: [колективна монографія] / за заг. ред. Мармуль Л. О. — Херсон: Айлант, 2020. — 332 с.

У колективній монографії розглядаються теоретичні та практичні основи сучасних технологій та майбутнє обліку і оподаткування діяльності підприємств різних галузей економіки в умовах євроінтеграційних процесів, проаналізовано проблемні аспекти та перспективи розвитку контрольно-аудиторської діяльності, досліджено основні тенденції модернізації економіки і стимулювання економічної активності суб'єктів агробізнесу та сільських територій в контексті адаптації до світового розвитку.

Видання передбачене для науковців і практиків у сфері бухгалтерського обліку і оподаткування, контрольно-аудиторської діяльності, агробізнесу, керівників і фахівців підприємств, здобувачів закладів вищої освіти.

УДК 336.221:338.43

ISBN 978-966-630-261-1

© Мармуль Л. О., 2020

3.7	Інвестиційна привабливість та методи її оцінки (Ковальов В.В. к.е.н., доцент, Федорчук О.М. к.е.н., доцент, Херсонський державний університет, м. Херсон, Україна).....	259
3.8	Однопродуктова модель оптимального розвитку аграрного підприємства (Лобода О.М. к.тех.н., доцент, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна).....	271
3.9	Підвищення активності виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу промислового виноградарства в умовах інтеграційних процесів (Минкіна Г.О. к.с.-г.н., доцент, Минкін М.В. к.с.-г.н., доцент, ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна).....	285
3.10	Концептуальні аспекти розвитку підприємництва в Україні (Рудік Н.М. к.с.-г.н., доцент ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна).....	299
3.11	Обґрунтування та економічний аналіз інноваційних технологій вирощування та глибокої переробки льону олійного подвійного призначення (Рудік О.Л. д.с.-г.н., доцент ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», м. Херсон, Україна).....	310

урахуванням запізнювання введення основних виробничих засобів, вибираючи в якості критерій оптимальності, загального для будь-якої економіки, максимум споживання.

Список використаних джерел:

1. Бланк І. О., Гуляєва Н. М. Інвестиційний менеджмент: підручник. Київ: Київ. нац. торг. екон. ун-т, 2003. 398 с.
2. Бутник О. Використання потенціалу формування інноваційного розвитку в сучасних економічних умовах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. №4. С. 18–21.
3. Вітлінський В. В., Верченко П. І. Аналіз, моделювання та управління економічним ризиком: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2000. 292 с.
4. Вітлінський В. В. Моделювання економіки: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2003. 408 с.
5. Лобода О. М. Вирішення задачі ідентифікації структури управління підприємства. *Сучасна спеціальна техніка*. Київ. 2012. №3. С.64-68.
6. Лобода О. М. Побудова моделі динаміки розвитку аграрного підприємства в вигляді магістралі росту. *Економіка та суспільство*. Мукачево, 2018. Вип.13. С.1494- 1500.

3.9 Підвищення активності виробничо-економічної діяльності суб'єктів агробізнесу промислового виноградарства в умовах інтеграційних процесів

На сучасному етапі економічного розвитку агропромисловий сектор України є однією з найважливіших ланок економічних систем більшості країн світу з ринковою економікою. Він розвивається в умовах високої енергетичної забезпеченості, застосування широкого спектра агротехнічних прийомів, екологізації на основі використання сучасних енерго- та природозберігаючих технологій, методів і способів меліорації та хімізації.

Внаслідок невдалих трансформаційних змін та нерегульованого агробізнесу було обумовлено суперечливу динаміку структурних змін в галузях

і регіонах сільськогосподарського виробництва, а в деяких галузях (виноградарство, вирощування фруктів та ягід, льону тощо) негативну навіть у тенденціях. Особливо негативні тенденції спостерігаються у виробництві винограду, де валовий збір має тенденцію до зниження внаслідок скорочення площ насаджень і зниження урожайності. Окрім того, нинішній негативний стан багатьох продуктивних підкомплексів, зокрема виноградарсько-виноробного підкомплексу України, значною мірою має «успадкований» характер.

Південь України є основним регіоном вирощування високоякісного врожаю ягід винограду для споживання у свіжому вигляді та виготовлення різноманітної виноградної продукції. В межах цього, локального регіону, зосереджено більше 80% площі промислових насаджень, для ефективного культивування яких розроблено оригінальний, найбільш доцільний сортимент, інноваційні формування кущів, відповідні технологічні прийоми догляду за рослинами. Проте, не дивлячись на досить сприятливі умови середовища, перманентне удосконалення технологічних прийомів культивування, промислове виноградарство сьогодні у цьому регіоні знаходиться в доволі глибокому кризовому стані, а його майбутнє мало прогнозоване. Підставою для такого твердження є статистичні дані про співвідношення між площею плодоносних та молодих насаджень, яке виглядає як 97% до 3%. Потенційна загроза втрати галузі значно зростає, якщо врахувати, що наявні площі плодоносних насаджень культивуються близько 15-17 років, мають досить високу зрідженість, значно меншу, порівняно з нормативною, ємність формування рослин, чисельні пошкодження багаторічної деревини різного походження, незадовільний фітосанітарний стан, сукупна дія яких суттєво зменшує біологічний потенціал виноградників, їх перспективи. Потенційні можливості подовження задовільної продуктивності наявних плодоносних насаджень, зменшує і тенденція зміни клімату в регіоні, зокрема нестійкість температурного режиму взимку, а отже і ризику морозних пошкоджень, часті посухи та нерівномірний розподіл опадів в процесі вегетації рослин.

Комплексна взаємодія зазначених факторів може спричинити дуже швидке, обвальне скорочення площі насаджень, відновити які за короткий час дуже складно, так як пов'язане це з великими довгостроковими фінансовими та ресурсними витратами, дефіцитом висококваліфікованих робітників, необхідних технічних засобів виробництва, тощо.

Але необхідно відмітити, що виробництво винограду та виноробство мають значні перспективи розвитку. По-перше, ці види діяльності, у випадку належної організації, здатні приносити значну прибутковість. По-друге, виноградарство та виноробство має так звану «позааграрну» компоненту, оскільки сприяє поширенню культурних традицій, розвитку туризму тощо. По-третє, виноробство здатне акумулювати значні надходження до бюджету. Відтак, підвищення ефективності виноградарства та виноробства представляє собою актуальну наукову та практичну проблему, яка потребує вирішення. Проблемам підвищення ефективності виноградарства та виноробства присвячується чимало наукових праць. Вченими розроблені пропозиції щодо економічної підтримки виноградарства та виноробства, методики ефективного регулювання розвитку виноробства, рекомендації з питань ефективного акцизного оподаткування продукції виноробства та інше. Проте в умовах сучасних соціально-економічних трансформацій, які характеризуються економічною кризою, дефіцитністю бюджетних надходжень, низькою платоспроможністю споживачів, стрімким перерозподілом ринків збуту, запровадженням нових «правил гри» (у тому числі внаслідок реалізації курсу економічної інтеграції до ЄС), необхідно провести додаткові дослідження з питань підвищення ефективності виноградарства та виноробства, в першу чергу з урахуванням нових ризиків та викликів.

Україна в колишньому СРСР за площами виноградників (250.000 гектарів) посідала перше місце, а за виробництвом вина — друге. В період Незалежності різке падіння доходів населення знизило попит на винопродукцію, що не є предметом першої необхідності. Так, обсяги виробництва виноградного вина у 1998 р. скоротилися порівняно з 1990 р. на 73 %. Протягом 1991-2012 років

площі виноградників в Україні знизилися в 1,6 раза, випуск виноградного вина — у 5,6 раза, споживання вина на душу населення — у 16 разів [2; 3; 4]. Основними виноробними регіонами України є: Автономна Республіка Крим (тимчасово окупована), Закарпаття, Бесарабія, Нижнє та Середнє Подніпров'я (Одеська, Херсонська, Запорізька області). Основні сорти винограду, що мають промислове значення: Ркацителі, Аліготе, Каберне-Совіньйон, Сапераві, Рислінг, Совіньйон Верт, Піно Грі та деякі інші. Протягом останніх років виведено понад 30 нових порід, що мають потенційно високу ефективність. Технологія вирощування врожаю винограду, що застосовується сьогодні в Україні, включає 40 технологічних операцій різного рівня складності для технічних сортів і 48 для столових [2].

Обсяг виробництва винограду становив 171530,4 т. Виробники винограду задекларували 216737,8 тис. грн. прибутку. При цьому повна собівартість виробництва винограду у сільськогосподарських підприємствах становила 208,4 грн. за центнер, середня ціна реалізації – 328,3 грн. за центнер, рівень рентабельності досяг 57,5% (для порівняння: рівень рентабельності виробництва зернових – 25,7%, цукрових буряків – 17,8%, картоплі – 9,9%). Але, згідно звітних даних Держстату, рівень рентабельності виробництва винограду у фермерських господарствах був від'ємним – мінус 14,7%, що пов'язане, на нашу думку, із намаганням суб'єктів господарювання приховати справжні дані про результати своєї діяльності [1]. Серед областей України найбільш рентабельним виробництво винограду зафіксовано у Миколаївській (154%) та Херсонській (109%) областях, найбільший обсяг виробництва винограду зафіксовано в Одеській області (92699,4 т) [1].

Економічні перспективи розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу України залежать від успіхів аграрних реформ взагалі та розвитку національного ринку вина зокрема. Протягом років Незалежності сільськогосподарські підприємства орієнтуються в основному на виробництво високорентабельних культур (що і не дивно), в основному зерна та соняшника. Крім того, крупні підприємства не могли продемонструвати належну

(економічно ефективно) урожайність винограду, внаслідок чого його виробництва залишалось недостатньо рентабельним. В цих умовах виробництво винограду як вид економічної діяльності не було доцільним, а нарощування виробництва винограду фіксувалося за рахунок збільшення активності приватних господарств. Як наслідок – зазнала занепаду і виноробна галузь, ступінь використання виробничих потужностей окремих виноробних підприємств становив менше 50%. Національний ринок вина в значній мірі розвивався завдяки імпортній продукції [2]. З середини 90-х рр. світовий ринок вина, який до того часу формувався як відносно вузький сегмент ринку алкоголю, контрольований великими транснаціональними корпораціями, став стрімко зростати головним чином за рахунок зростання споживання якісних вин, збільшення площ виноградників у перспективних регіонах світу, інтенсифікації інвестицій у національні 30 виноградарсько-виноробні підкомплекси тощо. Основними чинниками такого розвитку ринку виноградарсько-виноробної продукції стали: аргументація позитивного впливу помірному споживання натуральних вин; ріст доходів та зміна якісних стандартів стилю життя; підвищення якості вин та падіння попиту на дешеві вина; зростання поінформованості споживачів про якісні характеристики вина, зокрема через сучасні інформаційні засоби. Наявна тенденція змін структури продажу до зменшення частки кріплених вин і збільшення столових. Найпоширенішими є червоні вина. Серед них виділяються такі сорти, як: Каберне, Мерло, Сапераві, Одеський чорний тощо. Серед білих – Шардоне, Фетяска, Тамянка, Совіньон. Враховуючи світові тенденції споживання вина та дефіцит сировини для сортових вин в Україні, слід збільшувати площі під високоякісними європейськими сортами винограду. Протягом років Незалежності модель державного регулювання виноградарсько-виноробного підкомплексу України формувалася загалом в традиціях так званого «галузевого управління», коли рішення проектувалися галузевим відомством без урахування об'єктивних соціально-економічних процесів. Нині галузева структура управління виноградарством і виноробством є розпорошеною

(представлена багатьма організаціями). Вважається, що така роздібнена система управління розвитком національного виноградарсько-виноробного підкомплексу є явищем нормальним та необхідною умовою створення конкурентного середовища. Водночас існує необхідність удосконалення застарілої структури управління, зокрема у напрямі її гармонізації з механізмами СОТ [4]. Наявна модель економічного управління виноградарсько-виноробним підкомплексом України недосконала. Вона блокує становлення нових економічних відносин, не сприяє підвищенню конкурентоспроможності виноградарсько-виноробного підкомплексу і зниження високого коефіцієнта його ризику, не досягає поставлених перед ним цілей і тому ускладнює розробку комплексної стратегії його ринкового розвитку, яка першочергово має бути орієнтованою на максимальне стимулювання інтеграції всіх учасників ланцюжка “виноградарство – виноробство - ринок вина”. Роз’єднаність, переважання відомчих інтересів негативно впливають на вирішення багатьох проблемних питань, зокрема процесів інтеграції, залучення інвестицій та інновацій у виноградарсько-виноробному підкомплексі України. 31 Недосконалість існуючої системи управління виноградарсько-виноробним підкомплексом у системі АПК негативно впливає і на темпи процесів реформування вітчизняного виробництва та якісного розвитку ринку вина. Однією з найсерйозніших проблем, які спричинюють нестабільність розвитку виноробної галузі, є кліматично-сировинна. Сьогоднішній стан сировинної бази для виноробної галузі України має своє коріння ще з радянських часів, коли поступальному розвитку галузі виноградарства і виноробства завдав шкоди антиалкогольний закон 1986 р., внаслідок якого значна кількість виноградних плантацій була знищена і всі аутентичні сорти винограду припинили своє існування. Відродження виноградарства та виноробства як галузі відбувалося вже за рахунок сортів винограду, привезених з країн Західної Європи, які, хоча й придатні були для виробництва вина, але, на відміну від місцевих сортів, не були морозостійкими. Відтак, враховуючи потенційну вірогідність аномально

низьких температур, які притаманні інколи взимку південним областям України, існує реальна загроза втрат врожаю при сильних морозах. Така кліматична невизначеність є значною об'єктивною перешкодою для планування економічних показників виноградарсько-виноробних підприємств і сталого розвитку галузі в цілому. Ще однією проблемою, що стоїть на перешкоді сталому розвитку вітчизняного виноробства, є застарілі виноградники. Як відомо, критичний вік виноградної лози в Україні – 30 – 40 років. Враховуючи, що посадка виноградних плантацій на території України здійснювалася ще за радянських часів, головним чином у 70 – 80 роки ХХ століття, істотна частина їх на даний момент є вже нерентабельною. Зважаючи, що на території України кількість таких виноградників з кожним роком зростає, це робить їх неефективними у формуванні конкурентоздатного виноградарства і виноробства: застарілі кущі просто не можуть дати належного врожаю. Свій негативний вплив на розвиток виноробства накладають також старіння матеріально-технічної бази господарств і виноробних заводів і неможливість її оновлення, порушення зв'язків між сільським господарством і переробними підприємствами, а також наявність великої частки низькосортного вина, підробка та підміна марок і сортів і фальсифікація продукції [3]. Крім того, виноробна галузь України потерпає від недоліків у плануванні сортового складу винограду для виробництва вина та 32 виноматеріалів. Втрата налагоджених партнерських зв'язків, що притаманна сьогоднішньому дню, охолодження інвестиційного клімату внаслідок останніх політичних подій, прорахунки в податковій і ціновій політиці та різке зменшення бюджетного фінансування виноробних підприємств також призводять до негативних результатів функціонування виноградарсько-виноробного комплексу АПК України. Виноградарсько-виноробний підкомплекс як органічна частина агропромислового сектора економіки України значною мірою залежить і буде залежати від того як ефективно будуть працювати регулюючі механізми агропродовольчого ринку. У випадку продовження їх неефективної дії з прихованими або явними ознаками продовольчої кризи, розвиток сільського

господарства буде мати інерційний характер. За таких умов виникає загроза кризи виноградарсько-виноробного підкомплексу. Потенційні можливості виноградарства та виноробства України можуть бути реалізовані тільки у тому випадку, якщо держава підвищить увагу до їх розвитку. Незважаючи на деяку невизначеність перспектив та термінів вступу України до ЄС, європейський напрям розвитку її економіки має враховувати тенденції змін у аграрній політиці ЄС. Для багатьох країн з перехідною економікою, зокрема і для України, надзвичайно гостро стоїть питання адаптації їх агропродовольчих систем до правил та торгових режимів світової організації торгівлі СОТ. З 1996 р. Україна є членом Міжнародної організації винограду та вина (МОВВ). В більшості країн-членів МОВВ сформовано спеціалізовані органи державного управління: наприклад в Австралії це WBC (корпорація вина та бренді), в країнах ЄС – національні галузеві (секторні) організації в складі аграрних міністерств, в Німеччині – Німецький винний фонд (DVF) Федерального міністерства продовольства, тощо [4]. Слід врахувати, що розвиток виноградарства та виноробства відбувається в умовах дії новітніх соціально-економічних факторів, які виникли під впливом світової фінансової кризи. На світовому ринку вина з'явилися такі явища, як демпінг, недобросовісна конкуренція, «недружні атаки», рейдерство тощо. Посилюється залежність сценаріїв розвитку усіх виробничих секторів АПК, з одного боку, від стабільного зростання макропоказників і впливу державного регулювання, управління та протекціонізму, а з іншого, 33 від особливостей розвитку кожного сектора, його адаптації до кон'юнктури ринків [2]. Для досягнення економічно ефективного рівня виробництва вина необхідним є розширення площ виноградників до 150-180 тис. га за щорічного закладання виноградників на площі 9,0-9,5 тис. га з врахуванням реконструкції старих виноградників. Важливою умовою є також збільшення продуктивності виноградників до рівня 70 ц/га (в більшості європейських країн прийнятий рівень в 80 ц/га). За умови досягнення такого рівня врожайності плодоносні площі мають становити 115-120 тис. га [4]. Відтак, для ефективного розвитку агропродовольчого комплексу

України та його продуктивних підкомплексів, зокрема виноградарсько-виноробного, в умовах глобалізації необхідно: гармонізувати загальні (міжгалузеві) та спеціальні (галузеві) державні регулятори та систему управління до відповідних регуляторів та систем управління, правил та торгових режимів розвинутих ринкових країн, світової організації торгівлі, а у перспективі до спільних механізмів відносин в країнах ЄС. Необхідність цього процесу виходить з того, що багато механізмів державного регулювання та управління агропромисловим комплексом, та виноградарсько-виноробним підкомплексом зокрема, не тільки не були своєчасно гармонізовані з правилами СОТ, але навіть необхідність цього не ставилась повною мірою як завдання державної ваги. Виноградарсько-виноробний підкомплекс України має усі потенційні можливості за допомогою держави, державного регулювання, стратегічного планування за досвідом розвинутих країн світу – головних виробників виноградарсько-виноробної продукції, стимулювання інноваційного розвитку та інвестицій підвищити виробництво і споживання вітчизняного вина. Тільки за ефективною регуляторною функцією держави, за жорсткого контролю на ринку вина, виноградарсько-виноробний підкомплекс АПК України має можливість стати конкурентним на світових ринках вина, де прогресують процеси торгової інтеграції та лібералізації. Виконання даних умов надасть можливість виноградарсько-виноробному підкомплексу реалізувати наявний високий природно-кліматичний потенціал регіонів України з традиційно розвинутим виноградарсько-виноробним виробництвом.

Концепція підтримки розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу України має містити такі основні положення:

- 1) мету та задачі державної політики розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу;
- 2) механізми і регулятори державної підтримки та розвитку виноградарства;
- 3) механізми регулювання розвитку виноробства, підвищення якості вина;

4) підтримку кооперації виноградарства та агропромислової інтеграцію в системі виноградарсько-виноробного підкомплексу;

5) управління, організацію та стратегічне планування наукових досліджень та дослідного виробництва;

6) формування ринкових структур виноградарсько-виноробного підкомплексу;

7) державне регулювання, моніторинг та контроль на національному ринку вина;

8) законодавче та нормативне забезпечення розвитку виноградарсько-виноробного під комплексу [3].

Доцільне подальше інституційне стимулювання розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу: посилення участі комерційних структур (банків, переробних підприємств та торгівлі) в інноваційному розвитку технологічного ланцюга “вирощування винограду - його переробка - реалізація на ринку”; інтеграція усіх видів діяльності (сільське господарство, переробна промисловість, торгівля) та різних форм власності за справедливого розподілу доходів між усіма учасниками виробництва та реалізації; об'єднання усіх структур державного управління виноградарсько-виноробного підкомплексу в одну організаційну управлінську структуру.

Аналіз результатів досліджень в Україні та за її межами, публікацій, тенденцій зміни клімату і сучасної практики промислового виноградарства, за останній період, дозволяє визначити наступні пріоритетні напрямки:

- закладання нових виноградників переважно на основі чіткого ампелоекологічного районування територій для раціонального та ефективного використання природних ресурсів;

- удосконалення асортименту винограду з метою зменшення ризику пошкоджень рослин, забезпечення сталої врожайності і високої якості ягід за нестійких параметрів клімату;

- створення та удосконалення альтернативних енерго- і ресурсозберігаючих технологій закладання та догляду за багаторічними насадженнями винограду;

Ключовим фактором, що визначає нормативні строки культивування виноградників, енергоємність технології створення та догляду за насадженнями, урожайність ягід, їх якість, ефективність використання хіміко-техногенної енергії, перспективи впровадження енергозберігаючих прийомів догляду являється вибір ділянки з оптимальними агроecологічними параметрами, які включають агрохімічні та воднофізичні властивості ґрунту, рельєф та експозицію ділянки, температурний режим зимового періоду, тощо. В минулому, промислові виноградники господарств займали великі площі, включаючи і ділянки з найкращими агроecологічними умовами. За сучасного соціально-економічного устрою країни, нові насадження винограду, найбільш часто закладаються у фермерських господарствах, площа яких коливається в межах 3-50 га. Скорочення площі насаджень дозволяє розміщувати їх на локальних ділянках з оптимальними або найкращими агроecологічними умовами, оптимізувати сортимент винограду, підвищити його якість, визначити перспективні напрямки переробки та реалізації врожаю ягід. Ігнорування агроecологічними особливостям територій, яке доволі часто спостерігалось в практиці промислового виноградарства минулого, стали головним фактором суттєвих втрат врожаю ягід, погіршення якості, постійного зростання зрідженості кущів, збільшення інвестицій хіміко-техногенної енергії для регулювання умов середовища, суттєвого скорочення строків нормативного культивування насаджень.

Державне регулювання розвитку поряд з механізмом державної підтримки розвитку виноградарства, організації селекційної та розсадницької діяльності і підтримки інновацій має стимулювати поширення великих підприємств, здатних впроваджувати наукові дослідження та протистояти транснаціональним корпораціям. Механізм державного регулювання має включати також моніторинг та контроль на національному ринку вина.

До концептуальності заходів регулювання ринкового розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу слід віднести інтеграцію учасників ланцюжка „виробництво винограду – виноробство – ринок вина”. Важливими чинниками інноваційного розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу мають стати: участь в його діяльності комерційних структур (банків, переробних підприємств та торгівлі); міжгалузєва інтеграція підприємств (сільського господарства, переробної промисловості, торгівлі) різних форм власності за справедливого розподілу доходів між усіма учасниками виробництва та реалізації; об’єднання державного управління виноградарсько-виноробного підкомплексу в одну організаційну управлінську структуру. Державне регулювання розвитку виноградарсько-виноробного підкомплексу України з позиції управління та стратегічного планування має бути гармонізоване до правил та торгових режимів СОТ, а в перспективі до спільних економічних відносин країн ЄС.

У подальшому мають бути розроблені методики прогнозування розвитку виноградарства та виноробства з урахуванням очікуваних змін макроекономічної динаміки.

Шляхи розвитку агропромислового сектору України передбачають збалансовані та взаємозв’язані структурні перебудови усіх його галузей, максимальне впровадження у виробництво найважливіших досягнень науково-технічного прогресу, світового досвіду, найбільш прогресивних форм економіки і організації виробництва на основі першочергового розв’язання актуальних проблем: перерозподіл землі та майна, включаючи поглиблення відносин власності на землю та запровадження механізмів реалізації права на власність; приватизація переробних підприємств; реструктуризація підприємств та форм господарювання; розвиток кооперації; впровадження ринкових методів господарювання – менеджменту та маркетингу; державне регулювання аграрної економіки шляхом ефективнішого використання цінових важелів, фінансово-кредитної і податкової систем; розвиток ринків сільськогосподарської

продукції, матеріально-технічних ресурсів та послуг; інтенсифікація і диверсифікація зовнішньоекономічної діяльності тощо.

Список використаних джерел:

1. Основні економічні показники виробництва продукції сільського господарства в сільськогосподарських підприємствах за 2014-2018 рік [статистичний бюлетень], Держстат України. – К., 2019.

2. Павлова О.С. Актуальні проблеми розвитку виноградарства та виноробства О.С.Павлова. – Електронний ресурс. Доступний з: <http://dspace.nbuiv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/19488/08-Pavlova.pdf?sequence=1>

3. Попова М. М. Сучасний стан виноградарства і виноробства України та роль її окремих регіонів у розвитку галузі. М.М.Попова. – Електронний ресурс. – Доступний з: http://businessinform.net/pdf/2014/7_0/136_142.pdf

4. Тінтулов Ю.В. Державне регулювання розвитку виноградарства та виноробства в Україні. Ю.В.Тінтулов. – Електронний ресурс. – Доступний з: http://www.br.com.ua/referats/dysertacii_ta_autoreferaty/89565.htm.

5.Гадзало Я.М., Власов В.В., Мулюкіна Н.А., інші. Система сертифікованого виноградного розсадництва України. -Київ. Аграрна наука,2015. – 288с.

6.Гоголев И.Н. Особенности изменения микроморфологического строения черноземов юга Украины - Бюл. Почвенного института им. В.В. Докучаева. – М.,1989. – С.14-15.

7.Жученко А.А. Адаптивное растениеводство. – Кишинев: Штиинца,1990. –431с.

8.Зеленянська Н.М. Наукове обґрунтування та розробка сучасної технології вирощування садивного матеріалу винограду //Автореф. дис. ....доктора с.г. наук. Одеса,2015.48с.

9. Комарова О.С. Прищиплення окорінених чубуків американської лози у шкілці. Київ-Харків, 1999.

10.Костенко В.М. Розробка енергозберігаючих прийомів закладання виноградників та виробництва садивного матеріалу винограду. //Автореф. дис.....канд .с.г. наук. Одеса,2005.-22с.

11.Лянной А.Д., Шевченко И.В. Поляков В.И., др. Методические указания по энергетической оценке агротехнических приемов и технологий в виноградарстве. Одесса. 1994.-37с.

12.Николенко В.Г., Таргулов С.Г., Гончар А.Ф., др. Производство привитых виноградных саженцев. Симферополь». Таврия»,1980-72с.

13.Носко Б.С. Шляхи підвищення родючості ґрунтів у сучасних умовах сільськогосподарського виробництва (рекомендації). Київ. Наукова думка. - 2009.-110с.

14.ОдумЮ.Экология. – М.: Мир,1986.-742с.

15. Олефір О.В. Розробка технологічних прийомів підвищення виходу і якості саджанців винограду //Автореф. Дис.. канд. с.г. наук. Одеса,2014.- 19с.

16.Подуст Н.В. Удосконалення технологічних прийомів вирощування саджанців винограду в умовах півдня України //Автореф. дис.....канд. с.г. наук. Одеса – 2010.-20с.

17. Сологуб Ю.І. Зелене добриво в інтенсивному землеробстві. Землеробство ХХІ століття - проблеми та шляхи вирішення. –Київ - Чабани,1999. – С.18-19.

18.Технологічні карти вирощування винограду в південному степу України. Одеса,2007.- 82с.

19.Тараріко Ю.О., Несмашна О.Ю., інші. Біоенергетична оцінка сільськогосподарського виробництва. Київ.: Аграрна наука, 2015.- 200с.

20. Унгурян В.Г. Почва и виноград. Кишинев.:Штиинца,1979. – 212с.

21. ШевченкоІ.В., Поляков В.І. Прогресивна технологія вирощування винограду в умовах зрошення. Одеса,2007.- 155с.